

Dimmalætting

— ÁLÍTANDI TÍÐINDI

Hósdagur

18. februar 1999

Nr. 33
122 argangur

Kr. 8,00

Vilja kann veðrið

Tveir arkitektlandi hava kannað møguleikarnar fyrri at byggja eina veðurstöð afturat í Føroyum. Talan er um eitt skúlaprojekt.

Heimatíðindi 4

Vilja náa ungdomin við boðskapinum

Føroyingar og amerikernu eru við í stóru ungdoms-stevnunni Jesus '99, sum verður hesa vikuna í Havn. Við tiltekum uti og inni ætla tey at fáa fatur á ungdomm-inum í Havn.

Heimatíðindi 4

Turkar lova rættvísi

Turkiski forsætisráðharrin hevur lovað at geva PKK leiðararnum eina rættvísa rættargongd, men ST sigur seg stúra.

Útländ 8

Útvenningar: Samdrigó og regn. Fyrst 15 m/s, seinri 20 m/s. Flótleiki 0-+8 stig.

Granskingardepilin framvegis bert undir fyrireiking

Langt eftir á mál, áðrenn granskingardepilin til óksimening er veruleiki. Enn er ikki eitt oyra jættað frá landsins síðu. Fyrst skal fyrireikingarbeiðið fáast frá bondini, sum skal gera av, um depilin yvirhóvur skal setast á stovn

INGI RASMUSSEN

I Degi og Viku týskvöldið fekt annars lettiga tann fatan, at nu var mestsum leyst og lúgt við granskingardepilinum, sum ætlandi burturav skal granska í óksimening.

Men at tíð er so, avsanna høvi Eydun Andreassen, formaður í Granskingarraðnum, og Joannes Dalsgaard, stjóri a mentadeildini í Undirvisingar- og Mentamala-

stýrinum. Politiskt er undirtøka fyrri verkætlanin í landsstýrinum. Men enn er granskingardepilin bert a fyrireikingarstöð, siga teir báðir. Og enn er ongin króna jættað til depilin.

Allan friggjadagin var fundur um granskingardepilin.

Bæði Granskingarraðið og Fróskaparsetrið hava frá byrjan lagt dent á, at ein slukur granskingardepil ma lúka avisar trovtr fyrri at tryggja eitt avist-støði. Soleiðis skal granskingarætlanin verða greiðliga løst.

Eydun Andreassen sigur, at umsóknin, sum lá a borðinum, kundi ikki brukast. Og tiskil er neyðugt við einari nýggjari lýsing, sum ger greitt, hvat stigtakararnar ætla.

Stýrisbólkur settur
Joannes Dalsgaard, stjóri a

mentadeildini greiði frá, at nu er ein leistar-skorn, sum tryggjar at rett verður atberað.

Fyrst verður farið undir at skipa ein stýrisbólk, sum skal fyrirleika verkætlanina. Stýrisbólkurin kann so saka pening frá Granskingarraðnum til at gera fyrireikingarbeiðið. Í stýrisbólknum verða umboð fyrri stigtakararnar, Fróskaparsetrið, Undirvisingar- og Mentamalastryð og eitt umboð fyrri kommunurnar, sum eru partar av ætlanin.

Hesin stýrisbólkurin skal so geva eitt tilmáli um, hvussu við-ari skal forst fram.

Kemur bólkurin til ta niðurstøðu, at grundarlag er fyrri at halda fram, so ma stýrisbólkurin saka Granskingarraðið um pening.

Ta Granskingarraðið, sum er raðgevi hjá landsstýrinum í granskingarspurningum, hevur

igort sitt tilmáli, verður málið latið landsstýrismaninum.

Hann tekur so endaliga støðu til, um nógv umráðið granskingardepilin til óksimening verður av nokrum.

Enn gongur altso rúm tíð, áðrenn granskingardepilin verður veruleiki.

Stýrisbólkurin skal arbeida í góðar tveir mánaðir. Síðani skal Granskingarraðið hava tíð at viðgera málið. Og at enda skal landsstýrismaðurin taka støðu, sigur Joannes Dalsgaard.

Eingin settur enn

Spurningurin um, hvar skal starvast a granskingardepilinum, stendur framvegis ósvaraður.

Fróskaparsetrið og Granskingarraðið hava hvør í sær lagt dent á, at starvinu skulu lýst leys og umsóknjararnir mestast fálígliga eftir terra visindaligu

starvsoggu og avrikum.

Soleiðis er tað eingin sjálv-fylgja, at stigtakararnir mánnað granskingardepilin.

Enn er eisini ósvarað, hvussu granskingardepilin skal fíggaast. Kommunurnar skulu fígga ein part. Og Landsstýrið ein part.

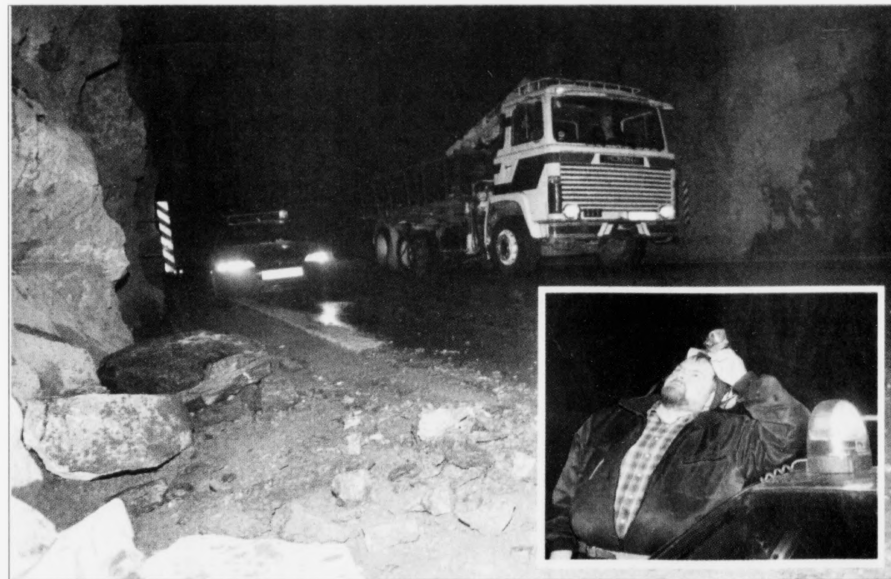
Tað ljókar, at kommunur hava jættað halva millión. Men a lóg-tungfíggarlagarni er eingin peningur markaður til endamálið.

Himvegn var upphæddin til Granskingarraðið hækkað ur 1,5 milliónum í fjór upp í 3 milliónir í ár.

Men verður helvín ella meir brukt til granskingardepilin er tað, sum líkist einari meirjattan til Granskingarraðið a fíggarlagin, bráðlígiga ein miniking. Ti ein góð millión er longu framman-undan markað til onnur endamáli.

Men tað stendur til landsstýrismanin at gera av.

Rapaði undan tunnilsloftinum

Á middegi í gjár rapaði undan loftinum í tunlunum millum Norðskala og Funningsfjörð.

ELIN MICHELSEN

Ikki er óvanligt, at smasteinar ella glerpípur detta niður a koyribreytina, sum er á middegi í gjár var stórri vandi a ferð.

Einar 200 metrar inni í tunlunum Norðskalanegnin eru plátur settur í loftið fyrri at beina tað vandið til síðis, sum annars hevði rúmið niður a koyribreytina. Hesar plátur eru ikki gjordar til at halda groti og sei, so ta fróstið sprongdi í grotin innanfrá, megnaðu plátur-nar ikki at halda, og ein av teimum skráðnaði niður-frá.

Hetta bar síðani við sær, at plátan, isur, umframt ein rúgva av stenum, bæði storum og smáum, rapaðu niður a koyribreytina. Lukkutið var eingin bilur undir plátunum, so eingin fókk skaða.

Ikki fyrstu ferð

Ta teir a Landsverkfróðingunum hoyrdu hetta, sendu teir boð eftir einum kavarráðingarbili, sum

var staðdur nærindis, og hann skumpaði oruðidi út í veggeðaran, so at bilur kundi koyra ótarnnær við-ari. Miðl varð to til, at bilforarar synda ans inni í tunlunum. Síðani vorðu boð send eftir einum bili, sum kann halda loftinum uppi, og sum kann lyfta menn upp at kanna, hvussu stóruv skaðin er, áðrenn teir seta net upp fyri.

Ikki er hetta fyrstu ferð, at rapað er her. Men fra Landsverkfróðingunum hava sjalvir verið heppin í hesum tanni fyrr. Einaferð, teir arbeiddu í bergholunum, rapað niður a styrhusið í lastbili terra, og ta gjørdust teir nokkso klökkir. Ti ganga teir aldrin úttan hjálmi inni í bergholum og meða órum til at gera tað sama.

Tað er ikki til at vita, hvar og nær tilkið kann henda. Ta ta hevur boráð og sprongt í fjallið, eitur

Á middegi í gjár rapaði undan loftinum í Norðskalatunninum. Grotið varð skjótt rúddið av vegnum, so ferðsán kundi halda fram ótarnað stutt eftir óbappið.

Mynd: Kallinn

tíðin spakuliga inn a teg, søgði ein LV-maður a staðnum.

Gjolligt eftirsýn

I løtum verður arbeitt við at gøgnunganga Leynatunnin fyrri at tryggja hana. Fílanum er at ta arbeidið har er lúgt, verður flutt til Norðskalatunnin, sum skal hava eitt gjolligt eftirsýn, samstundis sum ljós skal setast í loftið fyrri at okja um tryggleikan.

Tannin verður javnan kannaður, og er vandi fyri rapan, seta LV-menn net upp undir loftið, samstundis sum teir tanna tey net, sum eru lúti. Trapalíkan er to hann, at ta plátur eru settar undir loftið, er ikki møguligt at koma inn undir teir fyrri at seta trygdarnet upp.

SAGA verður verandi í Føroyum

Sjálvt um norska olju-fyrirtøkan SAGA í fjór hevði sitt vanaligasta rakstrarúrslit í nógv ár, eru ongur ætlarnir at støga tí virksemin, sum telgjøð hevur í Føroyum. SAGA hevur ætlarnir at siga einum fjórðungi av sínum 1600 starvsfólku um ur-starvi, men norska leiðarin í Føroyum, Geir Athi Rishøvd, sigur, at

einigin hevur grívið skrivstovu í Føroyum boð um at minka um, ella støða, virkseminum her a landi.

Undirskotið hjá SAGA var halv onnur milljard norskar krónur í fjór í mun til eitt avlaðt upp-gjøtt tryggjar milljardur í 1997.

Síða 3

Fimm menn handtiknir

Politioð roynir at finna svarioð, hvi ein toftamaður varð illa viðfarin í Fuglafirði sunnukvöldið.

Bent altan a dogurði a gjár for politioð inn a Cafe Natur í Havn og handtók fimm menn, sum vorðu lagdir í handjorn og fordr a politistovuina til avhoyringar.

Av politistovuina í Havn verður sagt, at málið um

teir fimm mennimar hevur samband við, at ein 36 ára gamal toftamaður var búkvæður av í Fuglafirði sunnukvöldið ella mánadaginn.

Tað er enn ikki evindast at faa greiða a, hvi toftamaðurin varð bukvæður av. Hann er útskrivaður av Landsspikrahúsinum, men minnist lítið og óvinkli Politioð heldur seg to hava vissu fyrri, at fuglfróingarnir voru fleiri um at leypa a toftamannin.

CAR OF THE YEAR

1999
Arsins bilur 1999
fordfocus

Aktanegota 5
100 Torshavn - Tlf. 313873

Atlantic Airways

MAERSK AIR

ICELANDAIR

SAS

Faroe Travel

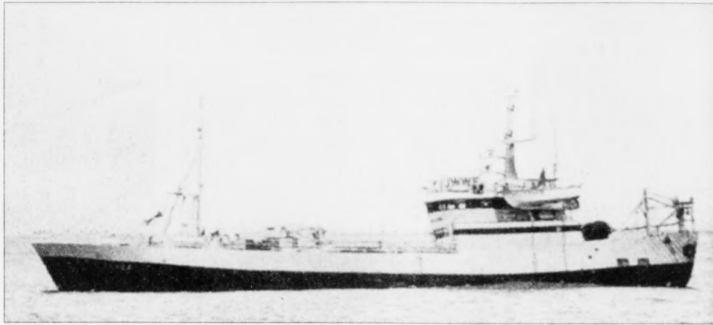
Tlf. 31 26 00

Tey somu norsku nøvnini ganga aftur

Vestnot, Vendla og Frøyanes – try norsku skip, sum er komin í føroyska flotan eftir faum mánaðum. A ein ella annan hátt eru óll hesi skip knytt saman í norskskum áhugamáli

GEORG L. PETERSEN

Norska innrásin í føroyska flotan byrjaði við frystilínuskipinum hjá vagnamanninum, Frøyanes. Hetta er eitt mánaðs skip, bygt í 1989. Í kjalarværingum fylgdi Vendla, sum ætlandi skal fiska svartkjaft, og er bygt sum hvalabatur í 1948. Og sum nr. try á listanum kemur so ádnarskipið Vestnot, sum er bygt í 1957. Mannagongdin, hvussu tey eru komin hendaðegin og annars sett saman peningaliga, líkast nøg. Fartæningarnar eru 100.000 kronur ella minni, og tað keppir einki skip. Veruligi peningarnir liggja gómdur aðrastaðni í verkætlanini, og bert í málinum um

Frøyanes kann hann siggast – hann lá sum ábyrgdarábyrgingur, sum eisini skal liggja sum grund fyri uttæking av móguligum vinningsbyti. Norðmenn eiga tróingir av partaninginum í øllum skipum, meðan føroyingar eiga ein tróing – tí er

verkætlanin í samsvari við føroyska lóg, sum krevur, at ráðisrátturin skal vera í Føroyum, og at norðmenn ikki mógu eiga meira enn ein tróing av partaninginum. Men tað gongur aftur, at ongur broytingar kunna gerast í viðtøkninum, uttan so at norðmenn

eisini eru við. Verður hugt at norsku áhugamalanum í skipunum, so ganga eisini tey aftur í skipunum. Talan er um Erik familjuna í Maløy og felagið Global Dong Nam, sum eisini heldur til í Maløy. Táka vit Frøyanes fyrst,

so var tað Erik Havfiske sum átti hann upprunliga, men hann varð seldur til Føroya av Frøyanes AS - við Stig Erik. Føri at hetta nákað um raðfylgna av eigarum, ta ka vit so Vestnot. Tann batin átti Global Dong Nam – men aðrætt Vestnot varð

Nýggjasta skipið í føroysku skipaskrásetingini - 41 ára gamli Vestnot

selt til Føroya, varð skipið selt til Vestnot AS, við K. Erik & Sønner í Maløy. Aftur her er sostatt talan um Erik familjuna. Her endar so søgan fyri Erikarnar, tí teir hava sum skilst einki, at gera við skipið hjá D/F Djuphav, Vendla, at gera. Tað hevur harafturimóti felagið Global Dong Nam, sum eigur í tí norska partinum av verkætlanini. Og hetta felag átti, sum nevnt omanfyri, eisini Vestnot, aðrætt handlin við føroyingar for í gongd.

Við øðrum orðum vvir-lappa allar hesar norsku verkætlanir hvøra ábra, og tað kundi bent á eina stærra verkætlan at faa fleiri skip ur norska flotanum inn í føroyska flotan. Skipaskei-arin, Albert Mortensen, hevur eisini havt samband við í hvussu er eigararnar av Vendla og Vestnot.

Sjálvt um norska oljufyrirskan SAGA hevði stórt undirskot í fjór, so eru ongur ætlanir um at minka um tað arbeiði, sum verður gjørt í Føroyum, sigur norski leiðari á føroyadeildini hjá felagnum, Geir Atle Rishovd

Uppiblanding loysir seg sjáldan

Tað visir seg, at hvørfærø politikarar blanda seg uppi, kemur nakað lort burturur, sigur John Nielsen, stjóri á Fiskimarknaði Føroya í sambandi við tær ætlanir, sum eru um tvangssølu av fiski á marknaðinum, men hann dugir væl at siggja, at tað er neyðugt, um ætlanir er at varðveita tað myndstríð, sum er í dag

LEIF LAADMI

Føri at tryggja sær neyðugu rávaruna, eru tey stærra virkin byrjað at keypa heilar lastur av fiski beinleiðis frá skipanum. Hetta hevur skapt eitt sindur av ósng, og bæði leiðarar innan vinnuna og politikarar tosa nú um, at ein skópan má lasast í lag, har ein partur av tí vevandi, sum verður lagt upp í Føroyum, skal siggast á uppboðssølu hjá Fiskimarknaði Føroya.

Stjóri á Fiskimarknaðinum er to ikki so heitur fyri ein löggeving á hesum øki. Hann heldur ikki nøg av tí upphandling, sum talan er um, og sigur hart út, at tað sjáldan kemur nakað gott burturur, tá politikarar blanda seg.

Hann legdur to dent á, at hetta er hansara persónliga áskoðan.

Upp til keypan

– Vit selja eina tenastu, og vil eingin hava tað, sum vit selja, so er einki grundarlag fyri hesum slag av virkesum, sigur John Nielsen.

John Nielsen sigur to, at hann er fullgjørdur vvir tann trupulleikan, sum tey smáu virkin hava, ella koma at hava, um allar fiskurnir, sum verður landaður í Føroyum, verður seldur beinleiðis til tey stóru virkin.

Føri at tey smáu virkin skulu hava ein kjans, má ein fiskimarknaður vera til, sigur John Nielsen, men eg er imoti øllum, sum hevur við tvang av gera.

Fiskimarknaðurin – fer kanska í framtíðini at hava upp aftur torlarari við at faa fisk inn á gólvi, tí tað visir seg, at nakrir av teimum smáu framleiðarum eru í holt við at slaa seg saman við tí fyri eyga eisini at verða fórr fyri at keypa heilar lastir.

Kann verða neyðugt

John Nielsen er í prinsippum imoti, at politikarar blanda seg uppi fiskivinnuna, men hann dugir væl at siggja, at tað kann gerast neyðugt at tryggja uppboðssølu, um politikararnir ætla at varðveita

Ein partur av tí fiski, sum verður landaður í Føroyum, eigur at fara um Fiskimarknað Føroya – um neyðugt við lóg, halda leiðarar í fiskivinnuni og summir politikarar. Stjóri á fiskimarknaðinum er to ikki heilt samdur

tað myndstríð, sum er í dag, og harvið skipa tryggd fyri, at tey smærre virkin faa hendur á tí neyðugu rávaruni.

Í sambandi við tær ætlanir, sum eru við tvangssølu á uppboð, sigur John Nielsen seg ikki hava nakað bót uppa, hvussu nøgur fiskur skal seljast gjøgnum Fiskimarknað Føroya, fyri

at tenastan skal hava móguleika at yvirvira. Um tað gerst neyðugt at löggeva á oknum, so er tað meira ein spurningur um, hvussu stórar partur av fiskinum skal vera til taks hjá øllum – eisini teimum smáu virkinum, sigur stjóri.

Um hendan nógd eitur ein tróingur ella okkurt annað, er ikki so avgerandi. Tað, sum talan er um, eru tey virkin, sum eru stovnað við tí fyri eyga at skaffa sær rávaruna av golvinum hjá fiskimarknaðinum.

John Nielsen leggur aftur, at tað eigur at vera upp til vinnuna sjálva at skipa seg.

Um fólk absolut vilja aftur til ta gomlu skipanina, har skip og virkin vora ein integrerað eind, har tey hingu saman, so dettur okkara lutur á Fiskimarknaðinum – burtur, sigur John Nielsen.

Hann heldur to, at tað eigur at loysa seg samfelagsliga at hava ein marknað, men um hesin skil stýrast við lóg, er tað ikki víst, at tað er besta loysnin

– Eg havi sagt tað so ofta, við nakran teirra. Ei heldur hava teir gjørt nakað fyri at útvega seg neyðugu skjølum.

– Eg havi nú heitt á landsstýrismalevnevndina um at taka málið upp aftur og kanna tað, soleiðis sum tað snýr seg í einum demokratiskskum samfelag, sigur Joan Karl.

– Eg haldi fast við mitt, og sumstundis má eg asanna, at lozun um ábyrgd landsstýrismanna einki er verd.

Joan Karl heldur, at Fiskimarknaðir er komið illa burtur ur hesum málinum. Hann heldur tað vera para skævt, ta Nolsøyar Pall í svarinum hjá landsstýrismalevnevndini fer at lurtu eftir honum.

Teir vilja ikki kenna sannleikan

Joan Karl Høgenesen, fyrrverandi leiðari á Vaktar- og Bjargingartænastuni gevur lítlið fyrri landsstýrismannanevndina, sum hann heldur als ikki legði í at seta seg inn í málið um vaktarskipið Nolsøyar Pall

RANDI JACOBSEN

Vaktarskipið Nolsøyar Pall varð fyr í vetur seldur av landinum, men hann spakir framvegis í ymskum likum.

28. juni í fjór kærði Joan Karl Høgenesen, fyrrverandi leiðari á Vaktar-

Bjargingartænastuni, til landsstýrismannanevndina, tí hann vildi vera við, at fyrrverandi landsstýrismannur í fiskivinnumálum bæði segði ósatt og royndi at víllaðin loytingum um Nolsøyar Pall. Joan Karl kærði eisini um ta viðfæri, málið um skipið fekk av landsstýrismanninum.

Loyvgardign fekk Joan Karl umsiðir svar frá landsstýrismannanevndini, sum segði, at hon ikki hevur nakra grund til at halda, at fyrrverandi landsstýrismannur gjørdi nakað lógarbrót í málinum um Nolsøyar Pall, og landsstýrismannanevndin ætlar ikki at gera meira við málið.

Joan Karl er ikki stórt bilisn av hesum svári, og hann lesur svarsið sum, at landsstýrismannanevndin als ikki hevur sett seg inn í málið – hevur ikki lagt í at gjørt tað.

Hann sigur, at landsstýrismannanevndin hevur ikki gjørt annað enn at biðja Fiskimarknaðir um viðmerkingar og at endurtaka svarsið, sum Joan Petersen gav loytinginum, ta fyrri spurningur vóru stjórnin. Hvørki av hesum skuldi verði neyðugt, tí har kom bara tað sama fram.

Ongan spurt

Joan Karl sigur, at ta hann sendi landsstýrismannanevndini kærðina, mátti hann teimum til at tosa við ymsar menn og stovnar, sum høvdu við skipið at gera, men landsstýrismála-

nevndin hevur ikki tosað við nakran teirra. Ei heldur hava teir gjørt nakað fyri at útvega seg neyðugu skjølum.

– Eg havi nú heitt á landsstýrismannanevndina um at taka málið upp aftur og kanna tað, soleiðis sum tað snýr seg í einum demokratiskskum samfelag, sigur Joan Karl.

– Eg haldi fast við mitt, og sumstundis má eg asanna, at lozun um ábyrgd landsstýrismanna einki er verd.

Joan Karl heldur, at Fiskimarknaðir er komið illa burtur ur hesum málinum. Hann heldur tað vera para skævt, ta Nolsøyar Pall í svarinum hjá landsstýrismannanevndini fer at lurtu eftir honum.

– Eg havi sagt tað so ofta, við nakran teirra. Ei heldur hava teir gjørt nakað fyri at útvega seg neyðugu skjølum.

– Eg havi nú heitt á landsstýrismannanevndina um at taka málið upp aftur og kanna tað, soleiðis sum tað snýr seg í einum demokratiskskum samfelag, sigur Joan Karl.

– Eg haldi fast við mitt, og sumstundis má eg asanna, at lozun um ábyrgd landsstýrismanna einki er verd.

Joan Karl heldur, at Fiskimarknaðir er komið illa burtur ur hesum málinum. Hann heldur tað vera para skævt, ta Nolsøyar Pall í svarinum hjá landsstýrismannanevndini fer at lurtu eftir honum.

Joan Karl Høgenesen fer fyrri teimum árum síðan frá sum leiðari á Vaktar- og Bjargingartænastuni. Hann stríðast framvegis við sin gamla arbeiðsgævur

SAGA verður í Føroyum

Sjálvt um norska oljufyrirskan SAGA Petroleum hevði eitt sera vanaligt úrslit í fjór, so sigur norski leiðari á føroyadeildini, Geir Atle Rishovd, at deildin skal í landi ikki hevur fingið bót uppa at slaka í teimum ætlanum, sum móðurfyrirskan hevur í Føroyum

LEIF LAADMI

– Ársrøkniskapurin hjá SAGA í 1998 er ikki hugnaligur lestaður, men sum stóðan er í dag hevur SAGA ikki nakrar ætlanir um at minka um tað arbeiði, sum verður gjørt í Føroyum, sigur Geir Atle Rishovd.

Røkniskapurin hjá SAGA visti eitt heilt uppa 1,5 milliardir norskar kronur í fjór, meðan tølmi fyrri 1997 visti eitt vvirskot uppa á triggjar milliardur.

Bjóða út í heyst

– Føroyskur skukul og Føroyar sum óka, eru enn við í framfararætlanum hjá SAGA, sigur Geir Atle Rishovd.

Einafær í heyst fara føroyskar myndugleikar at bjóða út ókúr rúndanum Føroyar til oljuleiting og -boring, og tí er tað tydingarmikið hjá teimum utlendsku fyrirkunnum at hava deildir í Føroyum longu nu.

Sjálvt um vanaliga rakstrarúrslitið hjá SAGA ikki fer at hava nakra ávirkan á deildina í Føroyum, í hvussu so er ikki fyrbils, so væntar norska leiðslan, at umleið ein fjórðingur av teimum 1600 starvsfólkunum hjá SAGA verða segd ur starvi.

SAGA, sum hevur rættin til oljuleiting og -boring í Noregi og við Stóra Bretland, sigur, at orskular til stóra hallið í ár eru teir lagu oljuprisirnir, stórar móðurskrivingar, og at serliga nøgur peningur bleiv settur av til típ.

Lagu prisirnir ávirka

Nu hevur eitt sindur verið skrivað um teir lagu oljuprisirnir, sum eru í letum, og hvøra ávirkan hesir kunna hava á eina komandi føroyska oljuvinnu, og Geir Atle Rishovd heldur eisini, at prisirnir kunna hava ávirkan, ta ið fyrsta utbjóingarnar verður í heyst.

Beint nu er sera ringt at siga, um oljufyrirskurnar vilja halda seg aftur, tí ið blokkarnir verða bódin út, men tað er eyðsáð, at umstøðurnar høvdu verið órævis, um tannan av olju kostaði 18 dollarar og ikki 10, sum stóðan er í dag, sigur Geir Atle Rishovd.

Føri at finna svarsið til spurningin, um áhugin fyri føroysku oljuna er minni ella stærra, ta ið høgur oljuprisirnir, sum stóðan er í dag, sigur Geir Atle Rishovd.

Hann leggur afturat, at oljuleitvinnur við Føroyar ikki fer at henda frá einum degi til tann næsta, og oljufyrirskurnar vora sjálvandi, at príslagan er ein onnur um tveir til trý ár, ta ið gongd er komin á føroyska partin av hesi vinnu.